

Potřeba (-by)

Metodická nedomyšlenost a pojmová nevyjasněnost zůstává ať už zřejmě, ať v méně zřejmém pozadí trvalou charakteristikou všech pokusů vyložit cokoliv z výsledků životního úsilí na kterékoliv úrovni z jakýchsi „potřeb“. Tak je dost nesmyslné již vykládat vývoj nějakého druhu z „potřeb“, např. suchozemské živočichy z „potřeby“ vylézt z vody a žít na souši, nebo naopak u kytovců apod. jejich návrat do moře z „potřeby“ se vrátit do vodního živlu. Platí to ostatně i u rostlin: jejich krásný květ nebo zase nepříjemný pach je dost pochybné vykládat z „potřeby“ přilákat hmyz. A stejně neodůvodněné a neodůvodnitelné je vykládat různá náboženství z jakési „naboženské potřeby“, filosofii a vědy ze zvědavosti a „potřeby vědět“ atd. Kámen nemá žádnou potřebu; proč? Odkud se berou potřeby živých bytostí? Není nutně každá „potřeba“ a ostatně i „potřeba vůbec“ vynálezem živých bytostí, vynálezem života? Vznik, tj. ustavení a prosazení nějaké potřeby a také úsilí o její naplnění je výkonem subjektu oné potřeby, ale má některé předpoklady. Především se při vývoji organismů těžko může ustavit potřeba něčeho, co vůbec není k dispozici; k výjimce dochází teprve u člověka, který si je schopen vymýšlet nejen své potřeby, ale i to, co se teprve v budoucnosti potřebou může stát. Všechny živé bytosti se vyznačují látkovou přeměnou, která spočívá na odebrání živin z okolí a jejich zpracování v rámci organismu, přičemž odpad se odkládá opět do okolí (přitom onen „odpad“ může mít nejrozličnější pozitivní funkce, a to jak pro samotný organismus, tak pro jiné organismy, dokonce organismy jiného druhu, jiných rodů atd. – např. kyslík pro všechny aerobní organismy, výměšky mšic pro mravence apod.). Potřeba není a nemůže být ničím primárním, nýbrž ustavuje se pouze v určitém kontextu, kde primární roli hraje něco jiného než potřeby.

(Praha, 950824-6.)